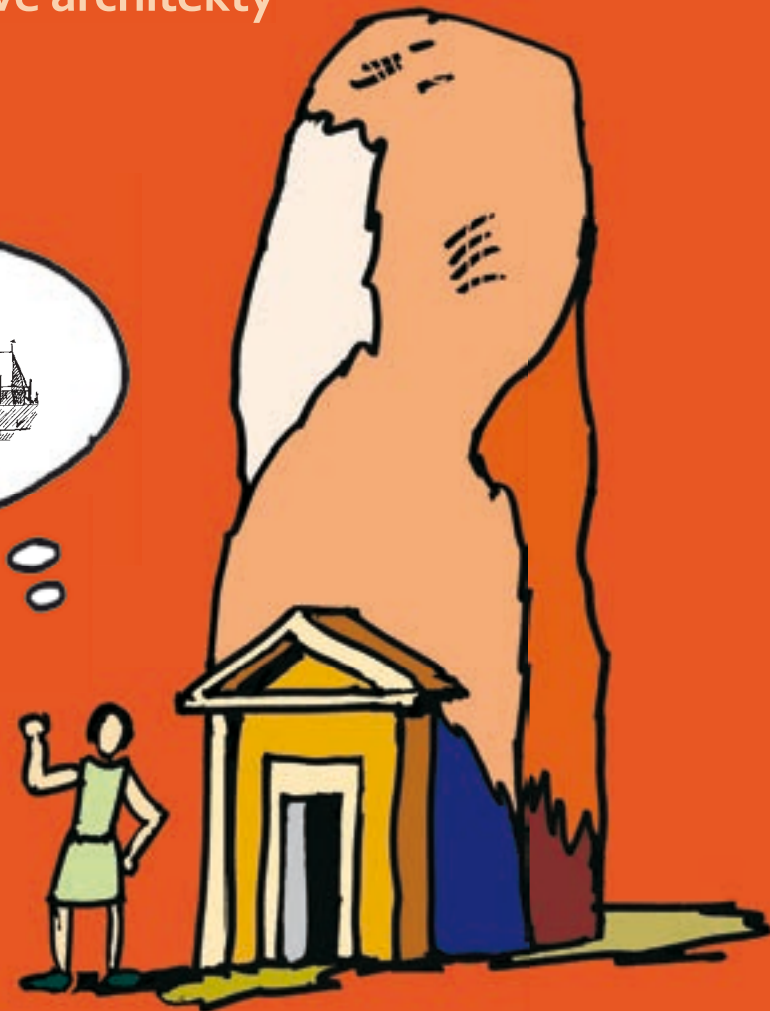

Od jeskyně ke katedrále

Příručka pro hravé architekty

Ondřej Šefců

*Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy
nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě
bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.
Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.*

Ing. arch. Ondřej Šefců

Od jeskyně ke katedrále

Příručka pro hravé architekty

TIRÁŽ TIŠTĚNÉ PUBLIKACE:

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

obchod@grada.cz, www.grada.cz

tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400

jako svou 5674. publikaci

Odpovědná redaktorka Eva Škrabalová

Grafická úprava Petr Liška, ViaGaudium s.r.o.

Kresby na obálce a v textu Ondřej Šefců

Počet stran 64

První vydání, Praha 2014

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

© Grada Publishing, a.s., 2014

Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2014

ISBN 978-80-247-5300-3

TIRÁŽ ELEKTRONICKÉ PUBLIKACE:

ISBN 978-80-247-9468-6 (elektronická verze ve formátu pdf)

Úvod

Architektura. Tohle slovo slyšíme docela často. To je pochopitelné, vždyť architektura je všude kolem nás (tedy skoro všude). Ale víme, kde se tady vlastně vzala, jak se měnila a proč vypadá, jak vypadá? Jistě, na spoustu otázek můžete najít spoustu odpovědí v různých tlustých knihách. Ale ruku na srdce, kdo má čas je dneska číst? Ale poznávat věci kolem nás je docela zábavné. Tedy, když si to zábavné umíme udělat. Komiksové příběhy v této knížce popisují různé významné chvíle v dějinách architektury tak, jak to nenajdete ani v těch nejobjemnějších knihách. Po pravdě řečeno, nevíme úplně jistě, že to bylo přesně tak (tedy nevíme o tom skoro nic), ale tak trochu si myslíme, že to takhle mohlo být! No a k tomu jsme přidali spoustu obrázků a trochu povídání, takže stačí si třeba jen tak listovat a dívat se. Nebo si vzít tužku nebo barvy a zkusit si něco namalovat. A třeba vás pak napadne podívat se na nějaký pěkný dům v místě, kde bydlíte, a najít na něm něco pozoruhodného. Třeba zvláštní obličej, římsu, co vypadá jak z vajíček, anebo sloup se šneky. A třeba jednou nějaký pěkný dům i postavíte.

Do jeskyně

KDYSI DÁVNO, ALE TO JE FAKT DÁVNO, BYDLEL ČLOVĚK, JEN TAK NA LOUCE A NEMĚL NA TO ANI STAVEBNÍ POVOLENÍ. NEMĚL DOKONCE ANI PŘIPOJENÍ NA INTERNET! PŘESTO BYL ŠTĚSTNÝ, ALE NIC NENÍ DOKONALE.

NĚKDY HO PÁLIL SLUNCE,

JINDY HO MAČEL LIŠÁK,

PADAL NA NĚJ SNÍH

A TAKY HO KOUSALA RŮZNÁ HAVĚT.

TY JO, TADY TO JE NA NIC. I TEN BLBEJ MEDVĚD MA' JESKYNĚ. JDI A VYŽEN' HO!

AŽ JEDNOHO DNE MU KOUSAVĚ REKLA JEHO ŽENA..

GRRR...
VYPAL...
GRRR...
VYSMAŽ!

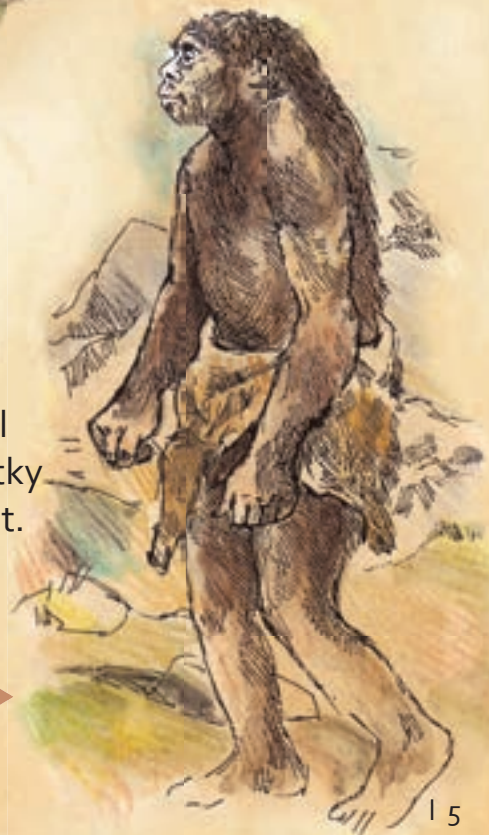
TEDA FHHANDO,* JE TO POHODA. TO TEPLA, SMRÁDEK, TO JE FAKT DOMOV.

▶ **Port Pignot** [čti: por piňo] ve Francii. Tak takhle mohl vypadat pravěký příbytek, stačil i skalní převis a pár pěkných kůží. Splachovací záchod a WiFi tam zatím chyběly, zato měli oheň. Ten si medvědi rozdělat neuměli.

Člověk se už dost dlouho pokoušel bydlet ve vlastním obydlí a ne jen tak na louce. Nikdo přesně neví, kdo si první postavil chýši z větví nebo obsadil útulnou jeskyni. Jisté je, že existují zbytky pravěkých příbytků, staré až 300 000 let. Takže člověk bydlí už docela dlouho.

▶ Takhle by možná vypadal váš soused v té době. Rozhlédněte se po okolí, zda vedle vás nebydlí někdo podobný. (Kresba je provedena podle Zdeňka Buriana.)

Hurá umění

Jeskyně Lascaux [čti: lasko], Francie. Docela dobře vyvedená skica koně, stará možná 15 000 let. Na to, že si barvy malíři třeli po domácku z kostního morku, hlíny či krve, má malba docela slušnou životnost.

Umění člověk potřebuje k životu. Aspoň se tak píše v tlustých knihách. Pro mnoho z nás je ovšem uměleckým dílem i dobře propečený hamburger. Když ještě nebyly fastfoody, tak si lidé z hladu malovali bizony na zdi jeskyní. Chtěli je tím přivolat.

Tato keramická figurka se našla docela nedávno u nás ve Věstonicích a je prý až 30 000 let stará. Začali jí říkat Venuše. To je určitě nesprávné, protože tenkrát se jméno Venuše nepoužívalo.

Bereme, co je

Když máte smůlu a nedaří se sehnat ani obyčejné lidské kosti na stavbu domku, vždycky můžete použít staré dobré větve, nějaké listí nebo kožešiny (dobře hřeje např. norková nebo z polární lišky). Na prázdninovém táboře ostatně často bydlíte v něčem podobném.

V dobách, kdy nebyly obchody se stavebním materiálem, se prostě stavělo z toho, co bylo po ruce. Hodilo se vlastně všechno – klacky, kůže, listí, bahno, kosti, kamení apod. Kámen, hlínu nebo dřevo používáme i dnes, jenom to máme jinak opracované.

Mežirič, Ukrajina, sídlo lovců mamutů.

Když jste lovec mamutů, tak stavíte z mamutích kostí, to dá rozum. Lovci sardinek to mají těžší. Když používáte mamutí lebky, je fajn si je takhle omalovat červenou barvou. Doma je to pak takové živější.

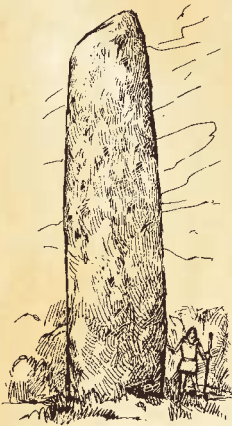
Megašutry

* VOE - OSLOVENÍ MEZI MEGALITÁKAMA

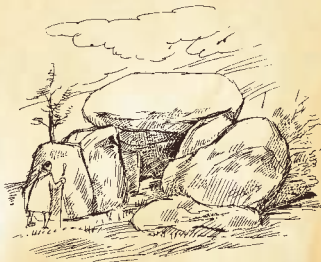

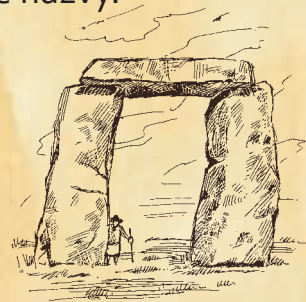
Menhir – to je vlastně takový veliký patník, asi pro nějaké megapsy; ten menhir na obrázku je z Kerloas v Bretani a měří rovných 9 metrů; taky můžete dávat menhiry do řady tak dlouho, až vám dojdou.

Kromlech – ten je nejlepší; to vezmete několik trilitů a dáte je do kruhu; nejlepší mají v Anglii ve Stonehenge [čti: stounhendž], ačkoliv se na to jezdí dívat lidi z celého světa, nikdo ještě nepřišel na to, k čemu to vlastně bylo.

Tak tyhle šutry někdo skutečně přemísťoval a vztyčoval. Ale jenom obyčejné překlopení nestačilo, tak si jen tak z hecu lidé tahali některé kameny z lomů, vzdálených třeba stovky kilometrů. Proč to dělali, nevědí ani v tlustých knihách. Říká se tomu učeně megalitické stavby. Slovo megalit je z keltštiny a znamená to velký kámen. Mají různé tajuplné názvy.

Dolmen – dolmen je vlastně taková chýše z obřích kamenů, ale není na bydlení; kdysi dávno tam ukládali nebožtíky, asi proto, aby je megapsi nevyhrabali.

Trilit – to jsou jednoduše tři kameny; když dva vztyčíte, tak ten třetí (jakoby nic) položíte nahoru, asi aby vám ho nikdo neukradl (je to trochu fuška, ale diváci z toho piští nadšením).

Zrození klenby

Klenba je jeden z nejúžasnějších stavebních vynálezů. Když je správně provedená, vydrží po staletí a navíc je na ni hezká podívána. Možná, že nám zaklenuté místnosti připomínají naše prapůvodní příbytky – jeskyně. Než se podařilo najít princip klenutí, tak se používala tzv. nepravá klenba. Také se jí říká přečnĕlková, protože kameny přečnĕvají jeden přes druhý (můžete si ji zkusit postavit třeba z knížek). Není to ale ono, i když to vypadá podobně.

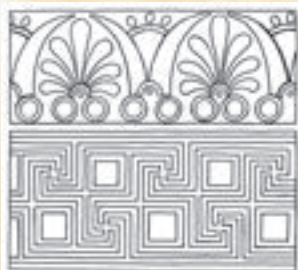

U pravé klenby se jednotlivé kameny opírají jeden o druhý. Když chcete udělat dojem, můžete jim říkat klenáky. Nahoře uprostřed je závĕrečný klenák, ten je nejdůležitější. Je zajímavé, že na tom prostředním klenáku je docela často nějaký pitvorný obličej. Když se dobře rozhlédnete ve svém městě, jistě nějaký najdete.

Hry s ornamentem I

Už někdy v době kamenné začal člověk zdobit předměty, které používal. Pro tohle zdobení (dneska tomu říkáme ornament) má člověk zvláštní slabost. Všimněte si, že zvířata si cíleně nic nezdobí. V tom se celkem liší od lidí. Tvary a barvy zdobení se v minulosti dost měnily. Jednak podle zemí, jednak podle toho, jaká právě vládla móda. Na našich obrázcích se můžeme podívat, jak vypadal ornament v minulosti, jaké měl tvary a barvy. Zkuste si nějaký nakreslit. Anebo navrhnete svůj ornament! Ornamenty v knížce jsou z různých slohových období. Pro větší názornost je vždy otištěn nejdříve jenom obrysový obraz, který se postupně vyplňuje barvou. Můžeme tak zkoumat, jaký má barva vliv na celkový dojem.

Antický řecký ornament

+

Gotická dlaždice

Gotické barevné okno

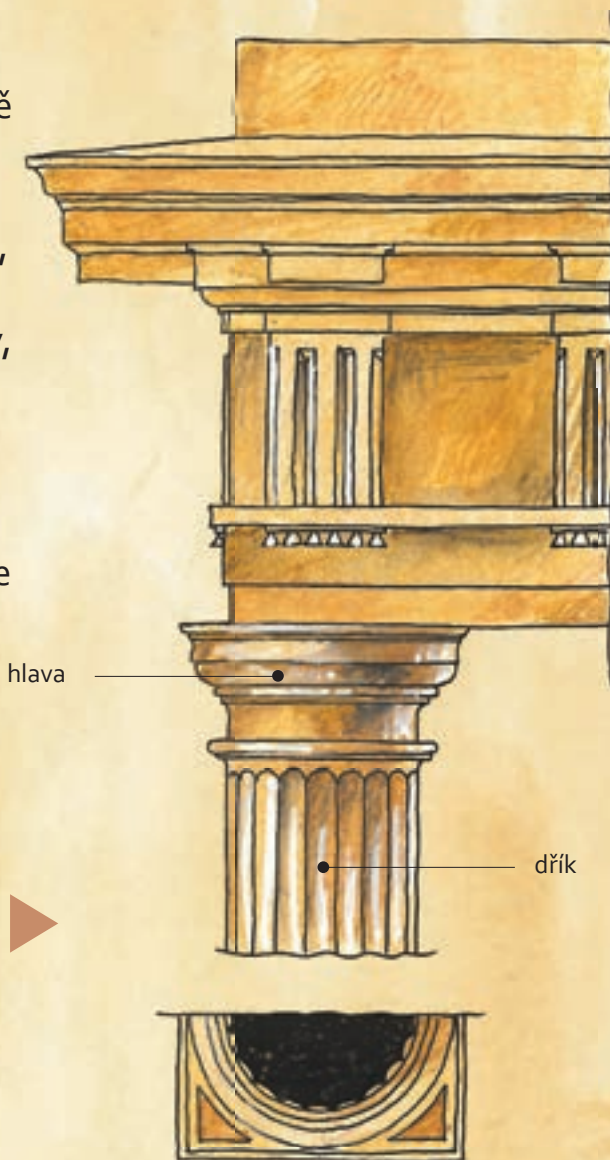

O hlavu lepší

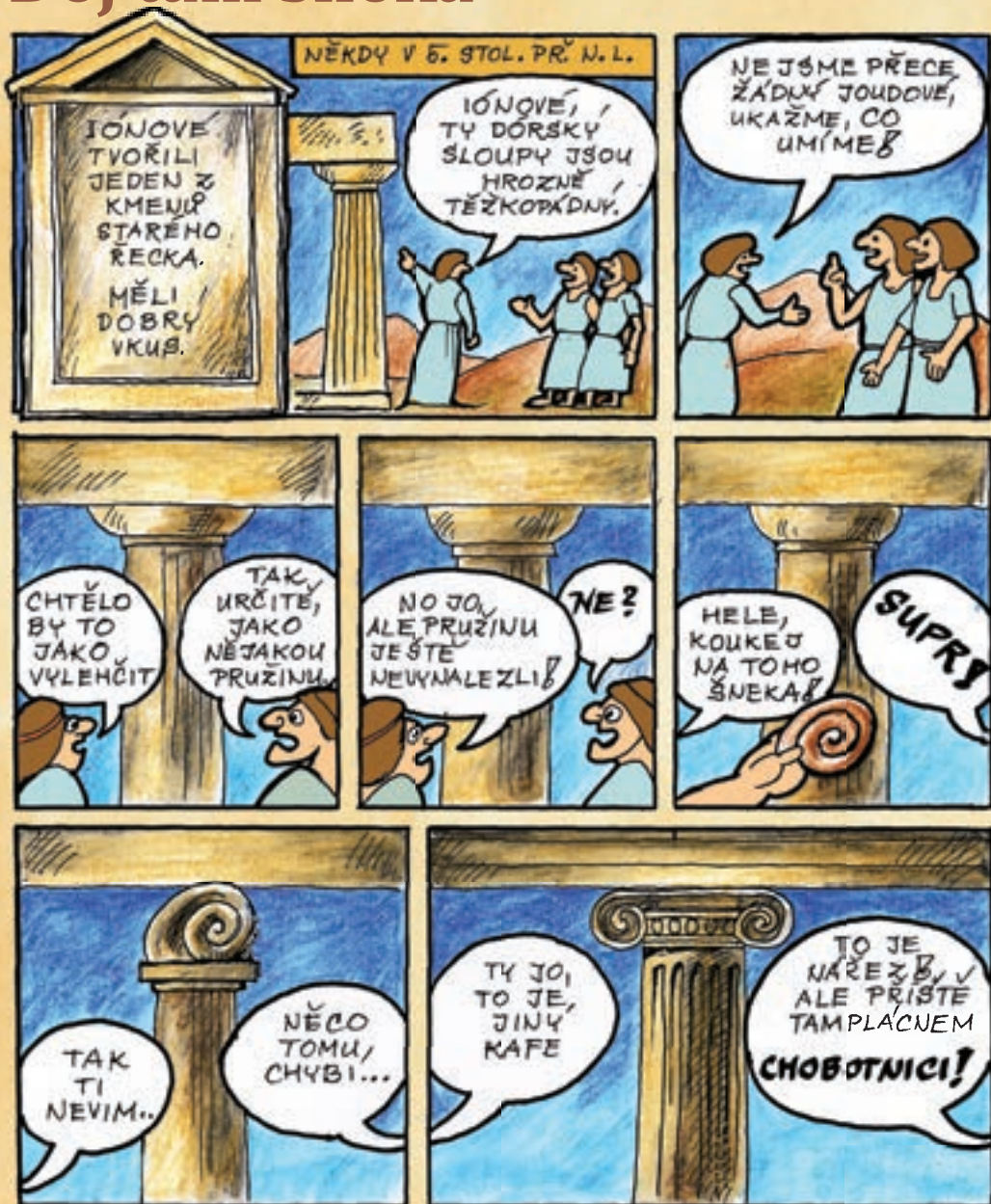

Prastaré řecké kamenné stavby napodobovaly ještě starší dřevěné. Ty měly jednoduché tvary. Řekové se s tím nespokojili. Chtěli, aby jejich stavby byly co nejkrásnější. Především ty, které stavěli jako chrámy pro své bohy. Postupně chrámy různě vylepšovali. Všímali si rozměrů a tvaru lidského těla, učili se podle přírody. Všimněte si, že v přírodě nenajdete „špatný“ tvar.

Na obrázku je zakončení dórského sloupu. Sloup má jednoduchou hlavu. Je to vlastně takový polštář, který chrání sloup před tou váhou, co je nad ním.

Dej tam šneka

To Iónové (opravdu si takhle říkali) byli ještě vynalézavější než Dórové. Nejen že na sloupy dolů přidali patky, ale nahoru dali ještě jakési spirálky. Jestli to má být šnek nebo stočený list, nikdo neví, ale tu spirálu (říká se jí také závitnice) později zkonstruoval řecký vědec Archimédes. A ten stejný Archimédes objevil zákon o nadlehčovaném tělese ponořeném do kapaliny (díky tomu můžeme v pohodě plavat).

Šneci na sloupu působí opravdu elegantně. Iónské stavby jsou vůbec takové štíhlejší a zdobnější. Škoda, že to nevyzkoušeli s chobotnicí. Tak to čeká asi na vás.

Tady roste bodlák

